

Heide
vertelt

249

20 oktober 2024

Volgende week vieren we feest, ons 250ste nummer komt eraan!

Onze trouwe lezers zullen volgende week zondag iets langer moeten wachten op de digitale krant! Het 250ste nummer zal op een feestelijke manier de ether ingestuurd worden! Om 10u komen genodigden en de bewoners van Beukenhof samen in de kantine van het woon- en zorgcentrum. Daar zal het 250ste nummer, maar ook een aantal wijzigingen en projecten voor de toekomst, worden voorgesteld. Vervolgens zal het met een druk op de knop vandaaruit worden verzonden. Heb je nog ideeën of interessante informatie, of foto's, om ons 250ste nummer nog aantrekkelijker te maken, aarzel niet en maak dit zeker voor 22 oktober over aan de redactie!

250

Toponiemen in de Kalmthoutse heide (vervolg)

Het Stappersven:

Het Stappersven en de Putse Moer zijn de twee grote bestendige vennen van de Kalmthoutse Heide. Het Stappersven ligt op een privé-domein (landgoed Carlier) en is dus niet toegankelijk voor het publiek, wel loopt er een pad omheen langs het Sluiske. Eertijds was er sprake van Stappers Steken (1685) of De Stapper. Stappers steken wil zeggen: stedeken of kleien hofstede waar de familie Stappers woont, een kleine

hoeve plus gronden, door de Witheren van Tongerlo verpacht. Op oude kaarten verdeelde een dijk het ven in de Grote en de Kleine Stapper (18de eeuw). In de Franse tijd werd het gemeentegrond. In 1830 duikt er een kandidaat koper op (Familie De Merode) maar de gemeente verzet zich hiertegen omdat *“De heide gemeengoed is en iedereen er vrij gebruik kan van maken voor het baggeren van rusch en turf”*. In 1833 werd het Stappersven dan toch verkocht en sindsdien bleef het in privéhanden. Rond 1850 was het ven vooral een visvijver; rond 1920 was vooral de jacht op waterwild belangrijk; aan de oever stonden ganzenroeden opgesteld in schietkuilen (zware op gaffels rustende jachtgeweren waarmee men het ganse wateroppervlak kon bereiken) en was er een eendenkooi voor de jacht op wilde eenden. In 1926 wou de Belgische Boerenbond het ven ontwateren en voor landbouw geschikt maken, maar het resultaat van al die inspanningen bleek zo gering dat van verdere ontginning werd afgezien. In de oorlog 40-45 werd dit plan terug uit de kast gehaald door de Vrijwillige arbeidsdienst voor Vlaanderen. Vandaag zijn er nog sporen van die ingrepen: het sporadisch voorkomen van verklikkerplanten (indicatoren) die op landbouwactiviteit wijzen (bv. boerenwormkruid), de broekbosjes hier en daar, de diepe greppels en dammen voor de waterhuishouding. In 1931 ging het domein over in andere handen (deze van de familie Carlier). De nieuwe eigenaar voelde meer voor de jacht dan voor de landbouw en wilde het wild aantrekken door de waterstand

te verhogen; hiervoor liet hij een stuwsuis bouwen: het Sluiske. Het Stappersven heeft dus heel wat ingrepen en bestemmingen overleefd. Het was vooral een spel van: water op, water af! Zo komt het ook als men de kaarten vergelijkt, dat de uitgestrektheid van het ven een compleet raadsel blijft. En dan spreken we nog niet over de droge en de natte jaren of de cycli van jaren. Hoe dan ook, het Stappersven is nu voor de heidebezoeker een onvergetelijk landschap en voor de ornitholoog een wereldberoemde verzamelplaats van regenwulpen op hun trek.

(geschreven door Bie Wouters in 1985, gepubliceerd in cahier 3 van Natuur- en Stedenschoon. Nota: ondertussen is de ganse omgeving rondom het Stappersven niet meer in privéhanden na het overlijden van de laatste overlevende van de familie Carlier, het wordt beheerd door Natuur en Bos en is grotendeels opengesteld voor het publiek)

Het resultaat van de gemeenteraadsverkiezingen!

De komende zes jaar zal onze gemeente bestuurd worden door de CD&V, zij behaalden vorige zondag een klinkende overwinning. Met 16 zetels zullen zij de meerderheid uitmaken. NVA wordt de grootste oppositiepartij met 5 zetels, het kartel Groen/Vooruit haalde 3 zetels binnen en het Vlaams blok moet het de komende jaren met 1 zetel doen. In Kalmthout bracht 64,5% van de bevolking een stem uit. Wie zijn de verkozenen en met hoeveel stemmen werden zij verkozen?

1. Jacobs Lukas (CD&V)	3155 stemmen	(Heuvel-Dorp)
2. Lathouwers Silke (CD&V)	1190 stemmen	(Heuvel-Dorp)
3. Devos Stephanie (NVA)	941 stemmen	(Achterbroek)
4. Van den Bergh Jef (CD&V)	611 stemmen	(Centrum)
5. De Bock Maarten (CD&V)	566 stemmen	(Heide)
6. Oerlemans Jan (CD&V)	532 stemmen	(Nieuwmoer)
7. Van Gestel Lander (CD&V)	529 stemmen	(Achterbroek)
8. Verhaert Inga (Vooruit)	474 stemmen	(Centrum)
9. Van Ginneken Jorgo (CD&V)	409 stemmen	(Heide)
10. Van Hees Koen (Vlaams belang)	409 stemmen	(Centrum)
11. De Roeve Cindy (CD&V)	380 stemmen	(Nieuwmoer)
12. Van Aert Didier (CD&V)	366 stemmen	(Nieuwmoer)
13. Bernaerts Lies (CD&V)	360 stemmen	(Nieuwmoer)
14. Suykerbuyk Rune (CD&V)	347 stemmen	(Centrum)
15. Francken Kris (CD&V)	337 stemmen	(Centrum)
16. Selleslags Everd (CD&V)	315 stemmen	(Heuvel-Dorp)
17. Peeters Wies (CD&V)	308 stemmen	(Achterbroek)
18. De Reydt Clarisse (CD&V)	280 stemmen	(Heide)
19. De Schepper Hans (Groen)	267 stemmen	(Centrum)
20. De Jonge Veerle (CD&V)	234 stemmen	(Heide)
21. Francken Ann (NVA)	231 stemmen	(Achterbroek)
22. Aerts Monique (Groen)	207 stemmen	(Centrum)
23. Luyckx Jeroen (NVA)	195 stemmen	(Centrum)
24. Bosmans Jan (NVA)	173 stemmen	(Dorp-Heuvel)
25. Bruyninckx Michaela (NVA)	158 stemmen	(Nieuwmoer)

Per wijk ziet er dit als volgt uit: Centrum 8 verkozenen, Nieuwmoer 5 verkozenen, Achterbroek 4 verkozenen, Heide 4 verkozenen, Dorp-Heuvel 4 verkozenen.

Burgemeester is nu ook provincieraadslid!

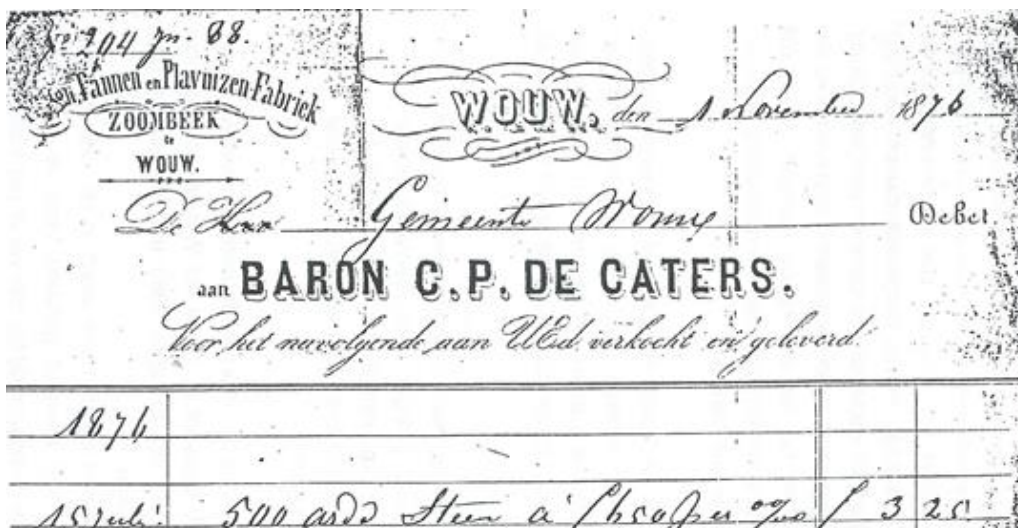
5.433 stemmen brengen onze burgemeester Lukas Jacobs in de nieuw samen te stellen provincieraad! Een waren voor de CD&V na de verkiezingen twee zetels in te vullen. Minister Annelies Verlinden haalde de meeste stemmen binnen (16.680) voor Wendy Weckhuysen die als lijststrekker 7.538 naamstemmen kreeg. Gezien Minister Verlinden niet gaat zetelen is het aan haar eerste opvolger en dat is onze burgemeester. Het drukke leven als burgemeester is perfect te combineren met een maandelijkse vergadering van de provincieraad en het kan voor onze gemeente belangrijk zijn dat daar ook een vertegenwoordiger is!

Steenbakkerijen in Heide, afl.2

Steenbakkers Van Wesenbeek uit Kalmthout

Zoals vermeld bracht de steenbakkerij langs het spoor te Heide heel wat tewerkstelling gedurende 1862-65, waarbij heel wat arbeiders er ook in twee reeksen arbeiderswoningen ondergebracht werden. Vermelden wij als voorbeeld: Frans Vincent en Petrus Joannes Van Wesenbeek uit Kalmthout, Hubert Marijnissen en Jos Van Averdonck-Meesters uit Wuustwezel, Adriaan Schepers-Pinsteren uit Zundert, Jan-Frans Mertens-Bursen en Bend. Van Cleemput-Verwimp uit Bazel, Jan Schepers-Tuytelaers uit Meerle, Everard Van Geel-Vissenbergh uit Rucphen en Joannes Luyckens-Stallen uit Etten-Leur. Het was echter niet de eerste steenbakkerij onder Kalmthout, aangezien in 1795 een Merten Jacobs reeds de steenbakkerijen van de abdij van Tongerlo overnam. Zijn weduwe woonde in 1835 in de Kijkuitstraat, twee huizen voorbij handwerker Adriaan Van Wesenbeek (Kalmthout 2.4.1793-6.11.1866), die op 28.12.1815 te Kalmthout huwde met Petronella van Meel (Wouw 16.10.1794-Kalmthout 17.6.1861). Hij zou mogelijk in zijn jonge jaren bij Jacobs gewerkt hebben. Zijn zoon Petrus Joannes (Kalmthout 7.9.1818-Heerle 17.10.1887) werkte op de steenbakkerij te Heide in 1862-65 en woonde er, aangezien zijn tweeling er aan de Withoef op 20.8.1864 geboren werd. Baron Pierre Constantijn de Caters begon in 1866 met de voorbereiding voor de oprichting

van een steenfabriek in de Wouwse Plantages, die in 1869 begon te draaien met 10 mensen. Op 29.10.1868 verhuisde Peter Jan Van Wesenbeek met zijn gezin naar Wouw, geboorteplaats van zijn moeder, en ging aan de slag bij de Caters, en had er in 1891 zelfs de leiding, en trok naast zijn loon ook

10% van de winst. Zijn oudste zoon Jacobus (Jaak) Van Wesenbeek (Kalmthout 19.10.1851-Wouwse Plantage 13.1.1932), ging als 11-14-jarige met zijn vader mee werken in de militaire steenbakkerij van Heide en hielp er aan de Withoef de "Withoefputten uitklijen", tussen 1862 en 1865. Hij verhuisde uiteraard mee naar Wouw en huwde er op 24.8.1875 met Johanna Maria Suijkerbuijk (Wouw 24.8.1849-9.5.1887), en werkte ook bij de Caters, waar hij meester-gast werd, en nadat het bedrijf overgenomen werd door Pierre Paul Emsens in 1895, was hij er in 1914 zelfs bedrijfsleider. Ook zijn zoon Petrus Johannes (Piet) Van

Wesenbeeck (Wouw 6.5.1880-Kalmthout 4.5.1963) werkte bij hem van jongs af, mogelijk van voor zijn 20ste, zodat hij snel erg bedreven werd in de stiel. Hij zal een belangrijke rol gaan spelen in Heide
(Bijdrage van Lieven Gorissen)

Oude en vergeten beroepen van vroeger

Vandaag: Sikkelmaker (40)

Een sikkelmaker maakte sikkels, een sterk gebogen, op de snede fijn getand mes met korte steel. Het werd gebruikt om graan te snijden. De gebruiker van een sikkel moet bij het werk diep bukken of knielen om het gras of de halmen te maaien. De courantste methode houdt in dat de maaier met één hand een handvol graanhalmen net onder de aren vasthoudt en ze naar zich toe trekt. Met de andere hand snijdt hij met een zagende beweging de graanhalmen door. De gelijksoortige zeis is in wezen een sikkel met een lange steel (loodrecht op het snijblad) met twee handvatten, zodat rechtopstaand gewerkt kan worden. Er bestaat ook een tussenvorm: de zicht, met de bladvorm als van een zeis, doch de steel is half zo lang als die van de zeis en heeft maar één handvat. De gebruiker van de zicht werkt ook in een gebogen houding, maar kan het gemaaide graan met een pikhaak verzamelen tot een bos in één werkgang. Het rendement per hectare ligt vrij laag bij het maaien met de sikkel. Schattingen lopen uiteen tussen de 14 en de 20 are per dag, naargelang de graansoort. Het grootste nadeel ligt echter in het verlies aan stro als gevolg van het snijden van de graanhalmen op 10 tot 15 cm hoogte. Het onderhoud van de sikkel gebeurt net zoals dit het geval is bij de zeis, met dit verschil dat er opgelet moet worden om bij het zetten enkel de bovenkant van de sikkel te slijpen. Net zoals bij een schaar is hier de richting van de snede van belang: bij het trekken van het werktuig moet de sikkel een benedenwaartse richting volgen, die gestuurd wordt door de snede van het sikkelblad. Indien men systematisch zou zetten aan de onderkant van het blad, zou dit bij het snijden of trekken een opwaartse beweging veroorzaken, hetgeen gevaar voor de vingers van de arbeider zou inhouden. Het "haren" van de sikkel is een veel minder gebruikte bewerking, maar is eveneens nodig om een scherp en goedwerkend werktuig te behouden.

(bijdrage van Paul Witters)

Mariadevotie in de regio Kalmthout afl.5

Onze Lieve Vrouw van Lourdes – Roosendaalsebaan – 1931

Gebouwd in 1931 door W. Herrijgers op de plaats waar vroeger de processie van Achterbroek keerde.

Binnenin, de grot van Lourdes in lavasteen. - In de winter 2008 – 2009 volledig gerenoveerd.

(bijdrage van Paul Witters)

Achterbroekse Zandstraat is opnieuw de slimste straat!

Op zaterdag 12 oktober streden verschillende Achterbroekse straten al voor de 7de keer om de eer en het straatnaambord van Slimste Straat van Achterbroek. Deze stratenquiz wordt 2-jaarlijks georganiseerd en heeft vooral als doel om buurten op een gezellige en ludieke manier samen te brengen. Het straatnaambordje verhuisde dus van de Roosendaalsebaan naar de Zandstraat waar de burgemeester het woensdagavond officieel, in aanwezigheid van de inwoners van de Zandstraat, officieel kwam inhuldigen. Het organiserend comité trakteerde de ganze straat daarna nog op frietjes.

Uit de oude doos: herinneringen!

Een foto van de Heuvel, in de verte het Arboretum en de overweg in Kalmthout, jaartal is niet gekend maar het moet zeer lang geleden zijn!

(Foto uit de collectie van wijlen Michel Lambrechts)

“Heide vertelt” is een digitaal krantje. Verschijnt wekelijks op zondagmorgen.

Redactie: Louis van den Buijs, Heidestatiestraat 58/bus1, 2920 Kalmthout. (0477/22.24.81).

Redactieadres: vandenbuijslouis@gmail.com

Eerder verschenen krantjes zijn te raadplegen via de website www.binkalmthout.be

